

ὡς φίλοι φαίνεται ἐκ τοῦ Ἡροδότου ὅτι συνεπολέμουν καὶ πρότερον. Εἰς τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν ἦσαν πολλοὶ δούλοι ἐπὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, ἡλευθερώθησαν δὲ μετὰ τὴν μάχην. Ὡσαύτως ἡλευθέρωσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς δούλους τοὺς ἀγωνισθέντας εἰς τὴν Χαιρώνειαν.

Οἱ δούλοι ἦσαν εἰδὸς πραγματείας, καθὼς ὁτιδήποτε ἄλλο ἰδιόκτητον ἐδίδοντο ὡς ἐνέχυρα· εἰργάζοντο διὰ λογαριασμὸν ἢ τοῦ κυρίου τῶν ἢ ἐαυτῶν, πάντοτε ὅμως εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν πληρόντες ποσὸν τι εἰς τὸν κύριόν των· ἢ ἐξεμισθόνοντο ὡς θεράποντες ἢ ἐργάται, ἢ ἐπέμποντο νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τὸ ναυτικὸν τῆς πόλεως, τοῦ δεσπότης πληρονομένου διὰ τὰς ὑπηρεσίας των. Πάμπολλοι εἰργάζοντο καὶ εἰς τὰ μεταλλεῖα, οἱ μὲν ἀνήκοντες εἰς τὸν μεταλλευτὴν, οἱ δὲ ἡμερομισθίον λαμβάνοντες, διδόμενον εἰς τοὺς κυρίους των. Ἐφόρου δὲ ἀλυσίδα, καὶ πολλοὶ ἀπέθνησκον ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς νοσώδους ἀτμοσφαίρας. Νικίας ὁ πρεσβύτερος εἶχε 1000 δούλους εἰς τὰ μεταλλεῖα τοῦ Λαυρίου· ἄλλοι εἶχον ἑκατοστάς· ἐλάμβανον δὲ δι' ἑκάστον ἄτομον ἓνα ὄβολον τὴν ἡμέραν. Οἱ μεταλλεύοντες δούλοι τῆς Ἀττικῆς ἐφόνευσάν ποτε τοὺς φύλακας των, κατέλαβον τὰ ὄχυράματα τοῦ Σουνίου, καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν περίχωρον. Οἱ τριάκοντα δύο ἢ τριάκοντα τρεῖς σιδηροουργοὶ ἢ μαχαιροποιοὶ τοῦ Δημοσθένους παρήχον κατ' ἔτος καθαρὸν κέρδος τριάκοντα μνῶν, καίτοι ἀγορασθέντες μὲ μόνον 190 μνᾶς· οἱ δὲ εἰκοσι διφορητοὶ του, οὔτινες ἤξιζον 40 μνᾶς, ἐδίδον καθαρὸν κέρδος 12 μνῶν. (Δημοσθένης κατὰ Ἀφόδου, 1.) Οἱ δερματοουργοὶ τοῦ Τιμάρχου παρείχον ἑκάστος εἰσοδήματα δύο ὄβολων κατ' ἡμέραν εἰς τὸν κύριόν των, καὶ ὁ ἐπιστάτης αὐτῶν τρεῖς. Ἡ τιμὴ τῶν δούλων εἰς τὰς Ἀθήνας διέφερεν ἀπὸ ἡμίσειαν μνᾶν εἰς πέντε καὶ εἰς δέκα μνᾶς· κοινὸς μεταλλευτὴς δούλος, ἐπὶ Δημοσθένους, ἤξιζεν ἀπὸ 125 εἰς 150 δραχμᾶς. Τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν δούλων κέρδη πρέπει νὰ ἦσαν μέγιστα, καθότι ὁ ἰδιοκτῆτης ὤφειλε καὶ τὰ κεφάλαιά του ν' ἀντικαταστήσῃ, καὶ τὸν συνήθη τόκον τοῦ ἀργυρίου του νὰ λαμβάνῃ, καὶ ὁ δούλος ἤξιζε μόνον ἐνὸς ὧς εἶχεν ὑγιάν καὶ ἡδύνατο νὰ ἐργάζηται. Ἦτο δὲ καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀποδράσεώς του, μάλιστα ἐν καιρῷ πολέμου. Ἀντιγένης ὁ Ῥόδιος πρῶτος ἐπενοήσεν ἀσφαλιστικὸν κατάστημα διὰ τοὺς δούλους. Λαμβάνων ἐτήσιον συνεισφορὰν δι' ἑκάστον δούλον ὑπηρετοῦντα εἰς τὸ στράτευμα ἀνεδέχετο νὰ πληρώσῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην, ἐὰν τυχὸν ἀπεδίδρασκε.

Οἱ παλαιοὶ ἦσαν τόσον συνειθισμένοι εἰς τὴν θέαν τῶν δούλων, ὥστε οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων κατεδίκησέ ποτε αὐτῶν. Ὁ Πλάτων, εἰς τὴν Πολιτείαν του, ἐπιθυμεῖ μόνον νὰ μὴ γίνωνται Ἕλληνες δούλοι. Αἱ μόναι πολιτεῖαι τῆς Ἑλλάδος, ὅπου φαίνεται ὅτι δὲν εἰσέχθησαν δούλοι, ἦσαν ἡ Λοκρίς καὶ ἡ Φωκίς, πιθανῶς διὰ τὴν πενίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ἀπλότητα τῶν ἡθῶν των.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΟΘΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.

Εἰς τὴν παροῦσαν κρίσιμον ἐποχὴν τοῦ νομισματικοῦ σωτήματος τῆς Τουρκίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλουσιν ἀνγκρυσθῇ μὲ ὄφελος αἱ ἐπόμεναι παρατηρήσεις τοῦ σοφοῦ Γάλλου οἰκονομολόγου Say.

Ὁ ΦΙΛΙΠΠΟΣ Α΄ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐκιδόηλυσεν τὴν λίτραν τοῦ Μεγάλου Καρόλου, ἣτις περιεῖχε 12 οὐγγίας καθαροῦ ἀργύρου, συμμείζας ἐν τριτημόριον κατωτέρου μετάλλου, εἰς τρόπον ὥστε ἀφῆκεν αὐτὴν

μόνον 8 οὐγγιῶν καθαροῦ ἀργύρου· ἔτι ὅμως ἐξηκολούθει νὰ ὀνομάζῃ αὐτὴν λίτραν, καὶ κακῶς ἐφρόνει ὅτι ἤξιζεν ὅσον ἡ λίτρα τῶν προκατόχων του. Ἀλλὰ πραγματικῶς ἤξιζεν $\frac{1}{3}$ ὀλιγώτερον τῆς λίτρας τοῦ Μεγάλου Καρόλου. Μὲ τὴν νέαν λίτραν τῶν 8 οὐγγιῶν ἡδύνατό τις ν' ἀγοράσῃ μόνον $\frac{1}{3}$ τῶν ὅσα ἡγόραζε πρότερον. Οἱ δανεισταὶ τοῦ μονάρχου καὶ οἱ τῶν ἰδιωτῶν ἐπληρώθησαν μὲν τὴν χρεωστούμενην ποσότητα τῶν λιτρῶν· ἀλλὰ πραγματικῶς δὲν ἔλαβον εἰμὴ $\frac{1}{3}$ τοῦ ὀφειλομένου εἰς αὐτοὺς ἀργυρίου· ὡσαύτως οἱ ἰδιοκτῆται οἰκῶν ἢ γαιῶν ἐλάμβανον ἀπὸ τοὺς ἐνοικιατοράς των μόνον $\frac{1}{3}$ τοῦ προτέρου εἰσοδήματος, ἕως οὗ ἡ ἀνανέωσις τῶν ἐνοικοχαρτίων διώρθωσεν ὅπως οὖν τὸ κακόν. Ἐγένετο μὲν περισσὴ νόμιμος ἀδικία· ἀλλὰ ὁ ἄλλος ὅτι αἱ 8 οὐγγίαι δὲν ἡδύνατο κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐξισωθῶσι μὲ τὰς 12.

Ἐν ἔτει 1113, ἡ λίτρα, ὡς ἔτι ἐκαλεῖτο, δὲν περιεῖχεν ὑπὲρ τὰς 6 οὐγγίας καθαροῦ ἀργύρου. Κατ' ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Ζ'· εἶχεν ἐλαττωθῇ εἰς 4 οὐγγίας. Ὁ Ἀγ. Λουδοβίκος ὠνόμασε λίτραν ποσότητά τινα ἀργύρου, ἣτις ἐξῆγε μόνον 2 οὐγγίας, 6 δραχμᾶς, καὶ 6 κόκκους. Εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς τῶν Γάλλων ἡ λεγομένη λίτρα περιεῖχε μόνον $\frac{1}{2}$ τῆς οὐγγίας, δηλ. εἶχεν ἀφεθῇ ἐν αὐτῇ τὸ $\frac{1}{2}$ τῆς ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Καρόλου πρώτης ἀξίας της.

Τοιοτοτρόπως λίτρα τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ὠνομάζετο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς διάφορος ἀργύρου ποσότης. Ἐνήργουν δὲ τὴν ἀλλοίωσιν, ποτὲ μὲν ἐλαττοῦντες τὸ μέγεθος καὶ βάρος τῆς λίτρας, ποτὲ δὲ ἐξαχρειοῦντες τὸν ἄργυρον, συμμιγνύοντες δηλονότι μεγαλύτεραν ποσότητα κατωτέρου μετάλλου· καὶ ἄλλοτε, ἀνυψοῦντες τὴν ἐπωνυμίαν εἰδικοῦ τινὸς νομίσματος· κάμνοντες, λόγου χάριν, τὸ δίφραγκον νὰ περνᾷ ὡς τρίφραγκον. Ὅλα δὲ τὰ διάφορα ταῦτα μέσα ἐπέφερον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, διὰ τὸν φυσικὸν τοῦτον λόγον, ὅτι ὅλα πραγματικῶς ἐσμικρυνον τὴν ποσότητα τοῦ ἐν τῇ λίτρᾳ περιεχομένου ἀργύρου.

Μολονότι, ὡς προείπομεν, ἡ ἐν τῇ λίτρᾳ ποσότης τοῦ ἀργύρου, βαθμηδὸν ἐλαττωμένη, κατήντησεν ἀπὸ 12 οὐγγιῶν εἰς $\frac{1}{2}$ τῆς οὐγγίας, σημειωτέον ὅμως ὅτι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐν τῷ μεταξύ πολλοὶ τῶν Γάλλων μοναρχῶν ἐβάδισαν τὴν ἐναντίαν ὁδόν, καὶ ἐβελτίωσαν τὴν ποιότητα ἢ ἡῤῥῆσαν τὴν ποσότητα τοῦ ἀργύρου, ἐξαίρετως ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ λεγομένου Ἀγ. Λουδοβίκου. Τὰ αἰτία, τὰ εἰς ἐξαχρειώσιν τοῦ νομίσματος παρακινοῦντα, εἶναι πρόδηλα· — τῶντι μέγας εὐκολύνει τὸν ἄνθρωπον νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη του μὲ ὀλιγώτερον ἀργύριον παρ' ὅσον ἐδανείσθη. Ἀλλ' οἱ βασιλεῖς δὲν εἶναι μόνον χρε-

ῶσταί· πολλάκις εἶναι καὶ πιστωταί. Ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν, κατέχουσι τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν πρὸς τὸν ὑπῆκοον, ὅποιαν ὁ οἰκοκύριος πρὸς τὸν ἐνοικίατορα. Ἐάν δὲ πᾶς ἕκαστος συγχωρῇται ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ πληρῶνῃ τὰ χρέη του καὶ νὰ ἐξοφλῇ τὰς ὁμολογίας του μὲ ποσότητα ἀργύρου μικροτέραν τῆς συμφωνηθείσης, ἔπεται φυσικῶς τῷ λόγῳ ὅτι καὶ ὁ ὑπῆκοος δύναται νὰ πληρῶσῃ τοὺς φόρους του καὶ ὁ ἐνοικίτωρ τὸ ἐνοίκιον του μὲ μικροτέραν ποσότητα αὐτοῦ τοῦ μετάλλου. Μολοντί δὲ ὁ βασιλεὺς ἐλάμβανεν ὀλιγώτερον ἀργύριον, ἐξηκολούθει ὅμως νὰ δαπανᾷ ὅσον ἀρχήτερα· διότι ἡ ὀνομαστικὴ τιμὴ τῶν πραγματειῶν ἀνέβαινεν ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἐν τῷ νομίσματι ἀργύρου. Ὅτε τὸ πρότερον τριφραγκον ἀπεφάνθη ὑπὸ τοῦ νόμου ὅτι εἶναι τετράφραγκον, ἡ κυβέρνησις ἦτον ὑπόχρεως νὰ πληρῶνῃ 4 φράγκα ὅπου πρότερον ἐπλήρωνε 3· ὥστε κατέστη ἀναγκαῖον ἢ νὰ αὐξήσῃ τοὺς παλαιούς ἢ νὰ ἐπιβάλῃ νέους φόρους· μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ κυβέρνησις, διὰ νὰ λαμβάνῃ τὴν αὐτὴν ποσότητα καθαροῦ ἀργύρου, ἦτον ὑπόχρεως ν' ἀπαιτῇ πλειοτέρας λίτρας παρὰ τοῦ ὑπηκόου. Ἀλλὰ τοῦτο πάντοτε ἦτον ἐπαχθές, ἀκόμη καὶ ὅτε δὲν ἔκαμνε πραγματικὴν τινα διαφορὰν εἰς τὴν ποσότητα τῶν φόρων· πολλάκις δὲ καὶ δυσκατόρθωτον. Ὅθεν, πρὸς ἐξοικονόμησιν, οἱ Γάλλοι βασιλεῖς ἀποκαθίστων ἐνίοτε τὸ νόμισμα εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀξίαν του. Κάμνοντες τὴν λίτραν ὥστε νὰ περιέχῃ πλειότερον καθαρὸν ἄργυρον, ἐφορολόγουν παρὰ τοῦ ἔθνους τὴν αὐτὴν μὲν ποσότητα τῶν λιτρῶν, πραγματικῶς δὲ περισσότερον ἄργυρον.* Καὶ σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι ἐκ τούτου προκύπτει ὥστε αἱ βελτιώσεις τοῦ νομίσματος ν' ἀρχίζωσι περὶ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχὴν, καθ' ἣν καὶ ἡ σύστασις τῆς μονίμου φορολογίας. Πρὸ τοῦ νεωτερισμοῦ αὐτοῦ, ὁ μονάρχης δὲν ἔχει προσωπικόν τι συμφέρον εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τοῦ ἐκδιδομένου νομίσματος.

Μέγα σφάλμα ἤθελεν εἶσθαι νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι αἱ συχναὶ μεταβολαὶ περὶ τὴν ποσότητα καὶ ποιό-

τητα τοῦ εἰς τὰ νομίσματα ἀργύρου ἐνηργήθησαν κατὰ τοιοῦτον ἐναργῆ καὶ καταληπτὸν τρόπον, ὅποιον ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν. Ἐνίοτε ἢ ἀλλοιώσις, ἀντὶ νὰ ὁμολογῇται ἀναφανδόν, ἐφυλάττετο μυστικῇ ὅσον ἦτο δυνατόν πλειότερον γρόνον. Ἄλλοτε ἐν εἶδος νομίσματος ἡλλοιοῦτο, τὰ δὲ λοιπὰ ἀφίνοντο ἀνέπαφα· ὥστε, ἓνα καιρὸν, μία λίτρα, πληρονομένη εἰς ἐν εἶδος νομίσματος, περιεῖχε περισσότερον ἄργυρον παρ' ἂν ἐπληρόνετο εἰς ἄλλο. Τελευταῖον, διὰ νὰ περικαλύψωσι τὴν ὑπόθεσιν μ' ἔτι παχύτερον σκότος, ἡνάγκαζον συνήθως τοὺς ὑπηκόους νὰ κρατῶσι τοὺς λογαριασμούς των ποτὲ μὲν εἰς λίτρας καὶ σολῖδα, ποτὲ δὲ εἰς σκουῖδα, καὶ νὰ πληρῶνωσιν εἰς νόμισμα παριστάνον μῆτε λίτραν, μῆτε σολῖδον, μῆτε σκουῖδον, ἀλλ' εἴτε κλάσματα εἴτε πολυπλάσια τῶν διαφόρων αὐτῶν ἐπωνυμιῶν. Ἡγεμόνες, προστρέχοντες εἰς τοιαῦτα σοφιστικά μέσα, δὲν δύναται ἄλλως πῶς νὰ θεωρῶνται εἰμὴ ὡς κιβδηλοποιοὶ, ὠπλισμένοι μὲ δημόσιον ἐξουσίαν.

Τὸ ὀλέθριον ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων μέτρων ἐπὶ τῆς ἐμπορικῆς πίστεως καὶ ἀκεραιότητος, ἐπὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ ὅλων τῶν τῆς εὐδαιμονίας πηγῶν, εὐκόλως δύναται εἰς ἕκαστος νὰ ἐννοήσῃ· τὸ δεινὸν ἦτο πραγματικῶς τόσον μέγα, ὥστε, κατὰ τινας περιόδους τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας, αἱ νομισματικαὶ ἐργασίαι τοῦ κράτους κατέπαυσαν ἐξ ὁλοκλήρου παντὸς εἶδους ἐμπόριον. Φίλιππος ὁ Καλὸς ἀπέδιωξεν ἅπαντας τοὺς ἀλλοεθνεῖς ἐκ τῶν πανηγύρεων τῆς Γαλλίας, ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ δέχωνται εἰς πληρωμὴν τὸ ἀνυπόληπτον νόμισμά του, καὶ ἀπαγορεύσας νὰ γίνωνται ἀνταλλάγματα εἰς νόμισμα εὐυπόληπτότερον. Φίλιππος ὁ ἐκ τῆς Οὐαλεσίας ἔκαμε τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὸ χρυσοῦν νόμισμα, καὶ μὲ τὸ αὐτὸ ἀπαρallάτως ἀποτέλεσμα. Σύγχρονος ἱστοριογράφος μᾶς εἰδοποιεῖ, ὅτι σχεδὸν ἅπαντες οἱ ξένοι ἔμποροι ἔπαυσαν τὰς μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεις των· ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ Γάλλοι ἔμποροι, ἀφανισθέντες ὑπὸ τῶν συνεχῶν ἀλλοιώσεων τοῦ νομίσματος, καὶ τῆς ἐκ τούτου ἀδηλόγητος τῶν τιμῶν, ἀνεχώρησαν εἰς ἄλλους τόπους· καὶ ὅτι οἱ ἐπίλοιποι τῶν ὑπηκόων τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ ἐξ εὐγενῶν καὶ οἱ ἐκ τοῦ λαοῦ, ἐπτώσαναν ἴσα μὲ τοὺς ἐμπόρους· δι' ὃ, προσθέτει ἀπλοϊκώτατα ὁ χρονογράφος, ὁ βασιλεὺς δὲν ἤγαπᾶτο διόλου.

Τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα ἐλάβομεν ἐκ τοῦ νομισματικοῦ συστήματος τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ὅμοια τεχνάσματα ἐνηργήθησαν εἰς σχεδὸν πᾶν ἔθνος, εἴτε ἀρχαῖον εἴτε νεώτερον. Δημοκρατικαὶ κυβερνήσεις ἐστάθησαν ἐπίσης ἐνοχοὶ ὡς αἱ δεσποτικά. Οἱ Ῥωμαῖοι, εἰς τὰς ἐνδοξότερας ἐποχὰς τῆς ἱστορίας

* Ἐάν ἡ Πόρτα, παραδείγματος χάριν, φορολογῇ σήμερον ἑκατὸν ἑκατομμύρια γροσίων, αὐτὰ ἰσοδυναμοῦσι μὲ μόνον τέσσαρα ἑκατομμύρια Διστήλων·—τοῦ Διστήλου ἰσοδυναμοῦντος μὲ 25 γροσία. Ἐάν ὅμως τὸ Διστήλον ἤθελεν ἐκπέσειν εἰς 20 γροσία, τότε τὰ 100,000,000 τῶν γροσίων θέλουσι ἰσοδυναμεῖν μὲ 5,000,000 Διστήλων· τουτέστι κατ' ὄνομα μὲν οἱ φόροι θέλουσι μένειν οἱ αὐτοί, ἀλλὰ πραγματικῶς θέλουσι αὐξήσθαι κατὰ ἐν πέμπτον. Ἄπαν τοῦναντίον ὅμως πάσχει πρὸ πολλοῦ ἡ Πόρτα ὡς ἐκ τῆς ἐξαχρεώσεως τοῦ νομίσματος· διότι, ἐπειδὴ ἡ τιμὴ τῶν γροσίων κατ' ἔτος ἐκπίπτει, λαμβάνει καὶ ἡ κυβέρνησις παρὰ τῶν ὑπηκόων τῆς μικροτέραν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ποσότητα ἀργυρίου. Ἡ ζημία δὲν περιερίζεται εἰς τοὺς ἰδιώτας, ἀλλ' ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν κυβερνήσιν αὐτήν· ὅθεν διὰ τὸν διπλοῦν τοῦτον λόγον δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ τὴν σύνεσιν τῶν κρατούντων διόρθωσιν τοῦ κακοῦ.

των, περιέπεσον εἰς ἐθνικὴν χρεωκοπίαν καὶ δις καὶ τρίς, ὀλιγοστεύσαντες τὴν ἐσωτερικὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματός των. Ἐπὶ τοῦ πρώτου Λιβυκοῦ πολέμου τὸ ἀσσάριον, τὸ καταρχὰς περιέχον 12 οὐγγίας χαλκοῦ, ἠλαττώθη εἰς 2 οὐγγίας· καὶ εἰς τὸν δεύτερον Λιβυκὸν ἐξέπεσε πάλιν εἰς 1 οὐγγίαν.

Τὸ 1722, ἡ ἐν Ἀμερικῇ πολιτεία τῆς Πενσυλβανίας, ἥτις ἐνήργει κατὰ τοῦτο ὡς ἀνεξάρτητος κυβέρνησις καὶ πρὸ τοῦ Ἀγγλαμερικανοῦ πολέμου, ἐνομοθέτησεν ὥστε ἡ μία Λίτρα Στερλίνα τῆς Ἀγγλίας νὰ περᾷ ὡς μία Λίτρα Στερλίνα καὶ ἐν τέταρτον· αἱ δὲ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι καὶ ἡ Γαλλία, ἀφοῦ ἐκηρύχθησαν δημοκρατίαι, προέβησαν ἐτι περαιτέρω.

Ἄμεσος συνέπεια τῆς ἐξαχρεώσεως τοῦ νομίσματος εἶναι ἡ ἀνάλογος ἐλάττωσις ὅλων τῶν παντοειδῶν χρεῶν τε καὶ ὁμολογιῶν, τῶν πληρωτέων εἰς νόμισμα. Οἱ ἔχοντες νὰ λαμβάνωσι διηνεχῆ ἢ ἀμετάβλητα ἐνοίκια ἢ δικαιώματα γῆς στεροῦνται διαπαντὸς μέρους τοῦ εἰσοδήματός των. Εἶναι νόμιμος πτώχευσις, μερικὴ χρεωκοπία, — παντὸς χρεωφειλέτου πληρόνοντος εἰς τὸν δανειστὴν αὐτοῦ ποσότητα τοσοῦτον μικροτέραν τῆς δικαίως εἰς αὐτὸν ἀνηκούσης, καθ' ὅσον ἠλαττώθη τὸ πολύτιμον μέταλλον ἐν τῷ ὀφειλομένῳ νομίσματι.

Πᾶσα λοιπὸν κυβέρνησις, προστρέχουσα εἰς τὸ μέσον τῆς κιβδηλεύσεως, οὐ μόνον ὠφελεῖται αὐτὴ παρὰ νόμῳ, ἀλλὰ βιάζει καὶ ὅλους τοὺς λοιποὺς χρεώστας νὰ πράξωσιν ὡσαύτως.

Οἱ βασιλεῖς ὅμως τῆς Γαλλίας δὲν ἐσυγχώρουν πάντοτε εἰς τοὺς ὑπηκόους των ν' ἀπολάβωσι τὸ αὐτὸ κέρδος, ὅποιον ὁ μονάρχης εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, αὐξάνων ἢ σμικρύνων τὴν ποσότητα τοῦ μεταλλοῦ, τὴν περιεχομένην εἰς ἰδιαίτερον τι εἶδος νομίσματος. Εἰς πᾶσαν τοιαύτην περίστασιν ὁ προσωπικὸς σκοπὸς τῶν βασιλέων ἦτον αὐτοὶ μὲν νὰ πληρῶσωσιν ὀλιγώτερον, ἢ νὰ λάβωσι περισσότερον ἄργυρον ἢ χρυσόν, παρ' ὅσον δικαίως ἔπρεπεν· ἀλλ' ἐνίοτε ἠνάγκαζον τοὺς ἰδιώτας, νὰ πληρῶνωσι καὶ νὰ πληρόνωνται εἰς τὸ παλαιὸν νόμισμα, ἢ, ἐὰν εἰς τὸ νέον, κατὰ τὸ τρέχον συνάλλαγμα μεταξὺ τῶν δύο. Κατὰ τοῦτο δ' ἐμιμήθησαν ἐπ' ἀκριβὲς τοὺς παλαιούς Ῥωμαίους. Ὅτε ἡ δημοκρατία τούτων, ἐπὶ τοῦ δευτέρου Λιβυκοῦ πολέμου, ἠλάττωσε τὸ χαλκοῦν ἀσσάριον ἀπὸ δύο οὐγγίας εἰς μίαν, ἐπλήρωσε τοὺς δανειστάς τῆς ἐν ἀσσάριον ἀντὶ δύο, τοῦτέστι, 50 τοῖς 100. Ἀλλ' οἱ μερικοὶ λογαριασμοὶ ἐκρατοῦντο εἰς δηνάρια· καὶ τὸ δηνάριον, τὸ ἕως τότε ἀντάξιον 10 ἀσσάριων, ἐνομοθετήθη νὰ περᾷ 16 ἀσσάρια· ὥστε οἱ ἰδιῶται ἐπλήρωσαν μόνον 16 ἀσσάρια ἢ οὐγγίας χαλκοῦ δι' ἕκαστον δηνάριον, ἀντὶ νὰ πληρῶσωσιν 20, ὡς ὠφείλον κατὰ τὸ δίκαιον· διότι, λαβόντες τὸ

δηνάριον πρὸς 10 ἀσσάρια τῶν 2 οὐγγιῶν, ἔπρεπε νὰ ἀντιπληρῶσωσιν αὐτὸ πρὸς 20 ἀσσάρια τῆς μιᾶς οὐγγίας ἕκαστον. Ἀλλ' ὡς ἐγένεεν, ἡ μὲν πολιτεία ἐπλήρωσε μέρος 50 τοῖς 100 μόνον, οἱ δὲ πολῖται ἠναγκάσθησαν νὰ πληρῶσωσιν 80 τοῖς 100.

Ὅτι μὲν ἡ ἐξαχρεώσις τοῦ νομίσματος εἶναι χρεωκοπία ἐν μέρει, ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων· ἀλλὰ τινες διίσχυρίζονται, ὅτι ὀλιγώτερον ζημιῶδες εἶναι εἰς τὸν δημόσιον δανειστὴν νὰ πληρωθῇ εἰς νοθευμένον νόμισμα, καὶ νὰ πληρῶσῃ πάλιν αὐτὸς τὸ ἴδιον πρὸς ἐξόφλησιν τῶν χρεῶν του, παρὰ νὰ ἐλαττωθῇ τὸ δικαίωμα του κατὰ $\frac{1}{2}$, ἢ καθ' οἵανδὴποτε ἄλλην ἀναλογίαν. Ἄς ἴδωμεν πῶς διαφέρουσιν αἱ δύο μέθοδοι.

Ὅπωςδὴποτε καὶ ἂν γένῃ ἡ χρεωκοπία, ὁ δανειστής ζημιοῦται ὡς πρὸς ὅλα τὰ μετ' αὐτὴν ἀγοραζόμενα. Εἴτε δὲ τὸ εἰσοδήματός του ἐλαττωθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ, εἴτε αὐτὸς ὑποχρεωθῇ νὰ πληρῶνῃ διὰ πᾶν, ὅτι χρειάζεται διπλασίαν τὴν προτέραν τιμὴν, εἶναι βεβαίως ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Ὡς δὲ πρὸς ὅλα τὰ ὑπάρχοντα χρεῖα του, ἀναμφιβόλως δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ αὐτῶν καθ' ὃν τρόπον τὸ δημόσιον ἐξεπλήρωσε τὰ ἴδιά του· ἀλλ' ἐπὶ τίνι βάσει νὰ ὑποθέτωμεν, ὅτι οἱ δημόσιοι δανεισταὶ καθυστεροῦσι πάντοτε εἰς τοὺς μερικοὺς λογαριασμοὺς των; Τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι, ὡς οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων, ὁμοίως καὶ οἱ δημόσιοι δανεισταὶ χρεωστοῦσι τοσαῦτα, ὅσα τοὺς χρεωστοῦνται· ἐν συντομίᾳ, ὅτι οἱ λογαριασμοὶ των ἰσοζυγίζουν. Ὅθεν, ὠφελούμενοι ἀφ' ὅσα ἔχουν νὰ πληρῶσωσιν εἰς τοὺς μερικοὺς πιστωτὰς αὐτῶν, ζημιοῦνται ἀφ' ὅσα ἔχουν νὰ λάβωσιν ἀπὸ τοὺς χρεώστας των· καὶ ἡ ἐν εἵδει ἐξαχρεώσεως τοῦ νομίσματος χρεωκοπία εἶναι τόσον ὀλεθρία εἰς αὐτοὺς, ὅσον ἡ ἐν ὀποιωδὴποτε ἄλλῃ.

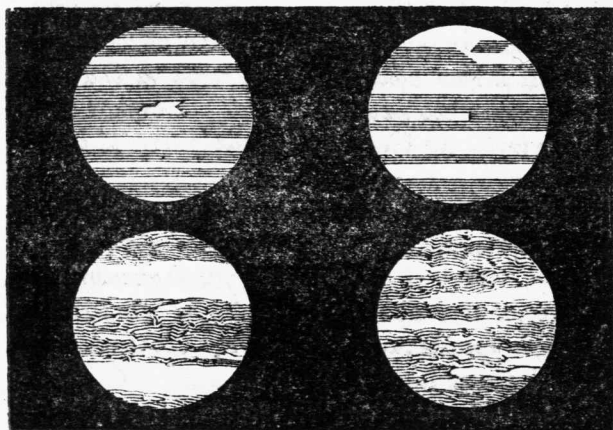
Παρέπονται ὅμως καὶ ἄλλα σπουδαῖα δεινὰ, κατὰστρεπτικὰ τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας.

Προξενεῖται βία τις ταραχὴ εἰς τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων, ἐνεργοῦσα χιλιοτρόπως, κατὰ τὰς ἰδιαίτερας περιστάσεις ἑκάστου, καὶ οὕτως ἀνατρέπουσα τὰς ἀριστα ἐσχεδιασμένας καὶ ὠφελιμωτάτας κερδοσκοπίας, καὶ καταστρέφουσα πᾶσαν πίστιν μεταξὺ δανειστοῦ καὶ δανειζομένου. Οὐδεὶς δανεῖζει ἐκουσίως, ὅταν κινδυνεύῃ νὰ λάβῃ μικροτέραν ποσότητα ὅσης ἐμέτρησεν· οὔτε σπεύδει κανεὶς νὰ δανεισθῇ, ὅταν κινδυνεύῃ νὰ πληρῶσῃ μᾶλλον παρ' ὅσον ἔλαβεν. Ἐκ τούτου τὰ χρηματικὰ κεφάλαια μένουσι νεκρά, ἢ παραγωγὴ ἐλαττοῦται, καὶ ἡ πένια ἔπεται.

Εἶναι δὲ οὐχ ἥττον σπουδαῖον τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν αὐτὴν τοῦ ἔθνους. Αἱ περὶ ἀξίας ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων μένουσιν ἐπὶ καιρὸν τινα συγχυμέναι, καθ' ὃν ἡ πανουργία πλεονεκτεῖ τὴν τιμίαν

ἀπλότητα, εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν χρηματικῶν ὑποθέσεων. Προσέτι, ἡ ληστεία καὶ ἡ ἀρπαγὴ ἐπικυροῦνται διὰ τοῦ δημοσίου παραδείγματος· τὸ προσωπικὸν συμφέρον ἀντιβάλλεται εἰς τὴν ἀκεραιότητα· καὶ ἡ φωνὴ τοῦ νόμου εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς συνειδήσεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΟΥ ΔΙΟΣ.

Ὁ ΠΛΑΝΗΤΗΣ οὗτος ἀπέχει τοῦ ἡλίου 490 ἑκατομμύρια μιλίων, καὶ ἐκτελεῖ τὴν ἐτήσιον περιστροφὴν του εἰς δώδεκα σχεδὸν τῶν ἡμετέρων ἑνιαυτῶν, κινούμενος πρὸς 29,000 μιλίων καθ' ὥραν. Εἶναι δὲ ὁ μέγιστος πλανήτης τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος· ὦν 89,000 μιλίων τὴν διάμετρον, ἢ περίπου 1400 φορές μεγαλύτερος τῆς γῆς. Ἡ περὶ τὸν ἄξονά του περιστροφή ἐκτελεῖται εἰς ἑνέα ὥρας καὶ 56 λεπτά· καὶ κατὰ συνέπειαν, τὰ περὶ τὸν ἡμεμερινὸν μέρη τῆς ἐπιφανείας του κινοῦνται πρὸς 28,000 μιλίων τὴν ὥραν, τούτέστιν εἰκοσιεπτὰ φορές ταχύτερον τῆς ἡμερησίας περιφορᾶς τῆς γῆς. Κατὰ τὸ σχῆμα ὁ Ζεὺς εἶναι σφαιροειδής, πεπιεσμένος εἰς τοὺς πόλους, καὶ ὑψωμένος εἰς τὸν ἡμεμερινόν· ἡ διάμετρος, ἢ τὸν ἡμεμερινὸν διερχομένη, ὑπερβαίνει τὴν τοὺς πόλους διερχομένην κατὰ περίπου 6000 μιλίων. Ἡ Γῆ, ὁ Κρόνος, καὶ ὁ Ἄρης εἶναι προσέτι τοιαῦτα σφαιροειδῆ· πιθανώτατον δὲ ὅτι καὶ ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Οὐρανός, ἔχουν ὅμοιον σχῆμα, μολονότι τοῦτο δὲν ἐβεβαιώθη εἰσέτι ἐκ πραγματικῆς παρατηρήσεως. Ὅποταν θεωρῆται διὰ τηλεσκοπίου, ἀνακαλύπτονται κηλίδες τινες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του, ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ὁποίων προσδιωρίσθη ἡ περιφορὰ του.

Ἀλλὰ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπιφανείας τοῦ Διὸς εἶναι ἀμαυραὶ τινες σειραὶ ἢ λωρίδες, ἐκτεινόμεναι καθ' ὅλον τὸν δίσκον παραλλήλως μετὰ τὸν ἡμεμερινὸν αὐτοῦ, καὶ καλούμεναι γενικῶς αἱ Ζώναι του. Τρεῖς τῶν ζωνῶν τούτων, σχεδὸν ἐξίσου ἀλ-

λῆλων ἀπέχουσαι, παρατηροῦνται συχνότερον· ἀλλὰ δὲν φαίνονται ταχτικῶς ἢ σταθερῶς. Ποτὲ μὲν βλέπεται μόνον μία, ποτὲ δὲ πέντε, καὶ ἄλλοτε ἐφάνησαν διακεκριμένως ἐπτὰ ἢ ὀκτώ. Τὴν 28ην Μαΐου, 1780, ὁ Δόκτωρ Ἑρσχελ εἶδεν ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Διὸς κεκαλυμμένην ἀπὸ μικρὰς κυρτὰς ζώνας, ἢ μᾶλλον γραμμὰς, αἵτινες πλαγίως δὲν συνεχίζοντο δι' ὅλου τοῦ δίσκου του. Μολονότι αἱ γραμμαὶ αὗται εἶναι γενικῶς παράλληλοι πρὸς ἀλλήλας, δὲν εἶναι ὅμως πάντοτε τοιαῦται. Τὸ πλάτος αὐτῶν εἶναι παρομοίως μεταβλητόν· μία τις ζώνη παρετηρήθη στενουμενὴ, ἄλλη δ' ἐγγὺς αὐτῆς πλατυνόμενη· ἡ πρώτη τρόπον τινὰ μεταβαίνουσα εἰς τὴν δευτέραν. Ὁ χρόνος τῆς διαρκείας των εἶναι προσέτι ἀβέβαιος· ἐνίοτε μένουσιν ἀμετάβλητοι μῆνας τινάς· ἄλλοτε νέαι ζώναι σχηματίζονται εἰς μίαν ἢ δύο ὥρας. Τί δὲ εἶναι αἱ ζώναι αὗται, δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἐξακριβωθῇ. Οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὰς ὡς στρώματα νεφῶν πλεόντων εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ Διὸς· ἄλλοι δὲ φαντάζονται ὅτι εἶναι τὰ σημεῖα μεγάλων φυσικῶν μεταβολῶν, αἵτινες ἀδιακόπως ἐνεργοῦνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ τοῦ πλανήτου. Ἡ πρώτη γνώμη φαίνεται ἡ πιθανώτερα. Ἄλλ' ὅποιαδήποτε καὶ ἀν ᾗναι ἡ φύσις τῶν ζωνῶν τούτων, αἱ αἰνίδια μεταβολαί, εἰς ἃς ἐνίοτε ὑπόκεινται, ἐμφαίνουσι τὴν ὑπαρξίν ἰσχυρὰς τινος φυσικῆς ἐνεργείας· διότι τινὲς αὐτῶν εἶναι ὑπὲρ τὰ πεντακισχίλια μίλια τὸ πλάτος· καὶ ἐπειδὴ γνωστὸν ὅτι γίνονται ἄφαντοι ἐν διαστήματι μιᾶς ἢ δύο ὥρῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν διάρκειαν τυχερᾶς παρατηρήσεως, ἐνέργεια πολὺ ἰσχυροτέρα οἰασθήποτε εἰς ἡμᾶς ἐγνωσμένης πρέπει νὰ παράγῃ τόσον ἐκτεταμένον ἀποτέλεσμα.

Ὁ Ζεὺς ἔχει τέσσαρας δορυφόρους ἢ σελήνας, αἵτινες, βλεπόμεναι διὰ τηλεσκοπίου, παριστῶσι θέαμα ὡραιότατον. Ἡ πρώτη σελήνη, ἢ ἡ ἐγγυτέρα εἰς τὸν πλανήτην, ἀπέχει τοῦ κέντρου του 230,000 μιλίων, καὶ στρέφεται περὶ αὐτὸν εἰς 42½ ὥρας· φαίνεται δ' ἐκ τῆς ἐπιφανείας του τετράκις μεγαλητέρα παρ' ὅσον ἡ ἡμετέρα σελήνη φαίνεται εἰς ἡμᾶς. Ἡ δευτέρα σελήνη, μᾶλλον ἀπέχουσα, φαίνεται ἴση μετὰ τὴν ἡμετέραν· ἡ τρίτη ὀλίγον τι μικροτέρα· ἡ δὲ τετάρτη, ἥτις ἀπέχει τοῦ Διὸς ἐν ἑκατομμύριον μιλίων, καὶ περιστρέφεται εἰς αὐτὸν ἐν διαστήματι δεκαεῖς ἡμερῶν, φαίνεται μόνον ὡς τὸ τριτημόριον τῆς ἡμετέρας σελήνης. Αἱ σελήναι αὗται ὑπόκεινται εἰς συνεχεῖς ἐκλείψεις περνῶσαι διὰ τῆς σκιάς τοῦ Διὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἡ ἡμετέρα σελήνη ἀμαυροῦται περνῶσα διὰ τῆς σκιάς τῆς γῆς. Διὰ τῶν ἐκλείψεων τούτων ἐξηκριβώθη πόσον ταχέως κινεῖται τὸ φῶς· χρησιμεύουσι δὲ καὶ εἰς τὸν προσ-